

CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI'NA DİYARBAKIR

İHBARDA BULUNAN: Diyarbakır Barosu Başkanlığı-Baro Başkanı Av. Nahit EREN

TALEP KONUSU: Mehmet EYMÜR isimli şahsın basın yayın organlarında yapılan konuşma ve verilen röportaj içerikleri gözetilerek, 1990'lı yıllarda başta Diyarbakır olmak üzere Türkiye'nin çeşitli kentlerinde yaşanan işkence, yargısız infaz ve ölçsüz ölümcül güç kullanımına ilişkin şüpheli/lerin tespiti ile haklarında etkin soruşturma/ların yürütülmesi taleplidir.

AÇIKLAMALAR:

1984 yılında başlayan ve 1990'ların başında şiddetini artıran silahlı çatışmalar ile birlikte, işkence, yargısız infaz ve ölçsüz ölümcül güç kullanımı neticesinde, yaşam hakkı ve işkence, insanlık dışı ve kötü muamele yasağı başta olmak üzere ağır insan hakları ihlalleri yaşanmıştır.

Türkiye'de özellikle insan haklarına saygının sağlanmasındaki zorluklardan biri olan cezasızlık, kronik ve güncel sorun olmaya devam etmektedir. Türkiye'nin yakın tarihi, ağır insan hakları ihlallerinin cezasız kalması, ihlaller için hesap verebilirliğin sağlanamaması ve geçmişle yüzleşememesi ile bilinmektedir.

Eski MİT Kontrterör Daire Başkanı Mehmet Eymür, T24 internet sitesinde gazeteci Gökçer Tahincioğlu'na röportaj vermiş(<https://t24.com.tr/haber/leman-gokcer-tahincioglu-nun-ses-getiren-mehmet-eymur-roportajini-kapagina-tasidi,992280>), Halk TV'de canlı yayında (<https://www.youtube.com/watch?v=RJAFAEvovQc>) açıklamalarda bulunmuştur.

“Bu size normal mi geliyor. Sistemik işkence yöntemleri bunlar. Bunların suç olması gerekmez mi? Ama siz hâlâ devlet için gerekli, diyorsunuz.” sorusuna Mehmet Eymür'ün *“Hayır, başka türlü konuşma imkânı yoksa olabilir. Hâlâ da öyle düşünüyorum. Çünkü çok inatçı tipler var. Başka türlü konuşturmak çok zor.”* yanıtını verdiği bu röportaj, bir bütün olarak başta işkence yasağı olmak üzere geçmişten bu yana Türkiye'de yaşanan ağır insan hakları ihlalleri/suçları konusunda açık bir itiraf/delil niteliğindedir. Yine aynı şahıs tarafından Halk TV canlı yayınında, benzer ifadelerde bulunarak işkence yaptığı ve yapıldığı hususunda beyanlarda bulunmuştur.

Birleşmiş Milletler (BM) İşkence ve Diğer Zalimane Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme, insanın sahip olduğu onur ve değeri korumak için işkenceyi mutlak olarak yasaklar. İnsanlık ailesinin ortak kazanımı olan ve modern insan hakları hukukunun en temel kurallarından birini oluşturan bu yasak, normlar hiyerarşisi açısından üstün kural, başka bir deyişle buyruk kural niteliğindedir. Dolayısıyla hiçbir koşulda istisnası olmaz. Sözleşmenin 2. maddesinin 2. paragrafında bu durum şöyle ifade edilir: *“Hiçbir istisnai durum ne harp hâli ne de bir harp tehdidi, dâhili siyasî istikrarsızlık veya herhangi başka bir olağanüstü hâl, işkencenin uygulanması için gerekçe gösterilemez”*.

Mehmet Eymür'ün doğrudan kendisi ve içinde yer aldığı yapılar ile ilgili itiraf/delil niteliğindeki bu açıklamalar, bireysel olarak işkence görenler ve toplumsal adalet duygusunu onarılmaz biçimde tahrip etmektedir. Bu itiraflar aynı zamanda, başta işkence ve diğer kötü muamele olmak üzere ağır insan hakları ihlallerinin sistemik ve sürekliliğini sağlayan en temel

etken olan cezasızlık olgusunu bir kez daha görünür kılmıştır. Hepsinden ötesi, bu denli pervasızca ve pişkince yapılan itiraflar, ülkemizde insan hakları değerlerinde yaşanan tahribatın ne denli büyük olduğunu da göstermektedir.

Uluslararası hukuk bağlamında da değerlendirilen insanlığa karşı işlenmiş suç TCK m.77' de düzenlenmiştir. Yine kanunda uluslar arası bir suç olan insanlığa karşı suçlarda zamanaşımının işlemeyeceğini belirten açık hüküm vardır. İnsanlığa karşı işlenmiş suçların düzenlendiği 5237 sayılı TCK kanunu 2005 yılında yürürlüğe girmiştir.

Kanunilik ilkesi, kanunların geriye yürütülmesini yasaklar. Kanunilik ilkesi, 1948'de Birleşmiş Milletler (BM) Genel Kurulunca kabul edilen İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde de hiç kimsenin işlendiği sırada ulusal ya da uluslararası hukuka göre suç oluşturmayan bir fiilden dolayı yargılanamayacağı belirtilerek uluslararası koruma altına alınmıştır. Ayrıca 1950 yılında kabul edilen Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 7. Maddesi'nde de bu hüküm yer almaktadır. 1982 Türkiye Anayasası'nın 38/1. Maddesi de TCK' da yer alan bu korumaya Anayasal boyutunu kazandırır. Türkiye'nin de taraf olduğu İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne göre işlendiği sırada uluslararası hukuk tarafından suç kabul edilen eylemlerin, işlendikleri sırada iç hukukta yer almasalar dahi geriye dönük olarak cezalandırılması kanunilik ilkesine aykırı değildir. İnsanlığa karşı işlenmiş bir suçtan dolayı geriye dönük olarak yapılan yargılamalarda, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) geriye yürümezlik ilkesinin yer aldığı AİHS 7. Maddenin ihlal edilmediğine dair uzun yıllardır pek çok karar vermektedir.(Okkalı/Türkiye davası)

Mehmet EYMÜR isimli şahsın beyanlarında belirttiği üzere, gerek kendisinin gerekse diğer ilgili şüpheli şahıslar tarafından, devlet içerisinde örgütlenen yapı veya oluşum içerisinde siyasal, felsefi, ırki veya dini saiklerle toplumun bir kesimine karşı bir plan doğrultusunda sistemli olarak işkence insanlık dışı ve kötü muamelede bulunulması, insanlığa karşı suç tanımı kapsamında değerlendirilmelidir. Savcılığınızca, söz konusu beyan içerikleri incelenerek, işkence, yargısız infaz ve ölçsüz ölümcül güç kullanımı neticesinde soruşturma kapsamında Mehmet EYMÜR ve konuşma içeriğinde geçen şahısların şüpheli sıfatıyla ifadelerin alınması, ve delillerin toplanması gerekmektedir.

Her ne kadar kimi soruşturma dosyalarında takipsizlik kararı verilmiş ise de, gerek insanlığa karşı suç kapsamında zamanaşımının bulunmaması gerekse, 5271 sayılı CMK'nın 172/2. Maddesi gereğince, yeterli şüphenin mevcudiyeti gözetilerek soruşturmaların yeniden açılması gerekir. Mehmet EYMÜR isimli şahsın görgüye dayalı, yapı içerisinde faaliyet yürüttüğünü belirten ve işkence, yargısız infaz ve ölçsüz ölümcül güç kullanımına dair bilgiye dayalı anlatımları incelendiğinde, sistematik bir şekilde yapı içerisinde insanlığa karşı suç tanımı içerisinde eylem ve faaliyetlerde bulunduğu hususunda yeterli şüphe hususu gerçekleştiğinden soruşturmalar yeniden başlatılarak etkin bir şekilde yürütülmelidir.

1982 Anayasasının 90. maddesine göre, uluslararası sözleşmelerin Türkiye Cumhuriyeti açısından kanun hükmünde ve bağlayıcıdır. Bununla birlikte, kanun ile usulüne uygun bir şekilde kabul edilmiş uluslararası sözleşme arasında ihtilaf çıkması durumunda, sözleşme hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir. AİHS(Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi) 1954'de kabul edilmiş ve yürürlüğe girmiştir. Bununla birlikte, Türkiye AİHS'nin denetim sürecine bireysel başvuru hakkını 1987'de ve AİHM'nin zorunlu yargı yetkisini 1990'da kabul etmiştir. 1954 yılında AİHS'nin kabul edilmesi ile birlikte, iç hukukun sözleşmeye uygun bir şekilde revize edilmesi ve aykırılıklarda sözleşme hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.

AHİS madde 2. de düzenlenen yaşam hakkını madde.3 te düzenlenen işkence yasağını ihlal edilerek ağır insan hakları ihlali olan insanlığa karşı işlenmiş suçun sorumluları devletin tipik hale gelmiş olan cezasızlık politikası ile suçlular, zamanaşımı ya da sembolik olarak verilen hapis cezaları ile cezalandırılmaktadır. Türkiye tarihinde cezasızlık politikası yapısal bir olgu haline gelmiştir. Dersim katliamı, Maraş Katliamı, 6–7 Eylül olayları, faili meçhul cinayetler, Diyarbakır Cezaevi başta olmak üzere cezaevlerinde yaşanan katliamlarda işlenen suçlarda Türkiye'nin cezasızlık politikasının bir sonucu olarak faili belli ancak yargı muafiyeti nedeniyle şüphelilerin yargılanmasının önüne geçilmiştir. Yine 29 Aralık 2011 yılında Uludere de 34 insanın öldürüldüğü olayda, takipsizlik kararıyla, suçluların cezalandırılması için yargısal faaliyette bulunmaktan kaçınılmaktadır. İşkence, insanlık dışı ve kötü muamele yasağı, yargısız infaz, ölümcül nitelikte ölçsüz güç kullanımına dair cezasızlık politikası kapsamında, failerin tespiti ve yargılanmasının önüne geçilmektedir. Haklarında sayısız cinayet ve benzeri suçlama yapılan Susurluk davası sanıkları, tutuksuz olarak yargılandıkları onu aşkın davanın tamamına yakınından, zaman aşımı, beraat gibi kararlarla aklanmak istenmektedirler.

Türkiye'de yaşanan devasa hak ihlallerine rağmen, Toplumun yaygın kanaati ve mağdurların ortak hissiyatı, failerin cezadan muaf kaldığı, suçu/suçluyu aklama yönündeki çabanın yaraları derinleştirdiği, geçmişle yüzleşme, geçmişi anlama, telafi etme ve yargılama pratiklerinin hiçbir dönemde önemsenmediği, olgusal nitelikteki bu sorunun hukuki olarak çözümüne dair politika üretilmediği görülmektedir. Bu kapsamda, şüpheli Mehmet EYMÜR'ün beyanlarının ikrar mahiyetinde olması, belirli bir yapı içerisinde işkence, insanlık dışı ve kötü muamele, yargısız infaz ve ölümcül nitelikte ölçsüz güç kullanımının yaygın ve sistematik bir şekilde uygulandığı hususunda somut delil olarak kabulü gerekmektedir. İnsanlığa karşı suç, kapsamında zamanaşımı işletilmeksizin şüpheli Mehmet EYMÜR ve diğer ilgililerin etkin bir yargı süreci kapsamında yargılanmaları ve cezalandırılmaları gerekir.

SONUÇ ve İSTEM: Yukarıda izah ettiğimiz hususlar gereğince; Mehmet EYMÜR isimli şahsın beyanları gözetilerek soruşturma başlatılması, Soruşturmanın etkin bir şekilde yürütülerek, Mehmet EYMÜR ve ilgili şüphelilerinin cezalandırılması amacıyla ivedi bir şekilde yargısal faaliyetlerin yürütülmesi talep olunur.

Diyarbakır Barosu Başkanı

Av. Nahit EREN